

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Υλικά, τεχνικές και μυστικά

ΠΛΗΡΗΣ
ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ
ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ	5
Εργαλεία και υλικά.....	6
Πρώτες κινήσεις.....	9
Δοκιμές αποτυπώσεων.....	10
Μαθαίνω να βλέπω.....	12
Εισαγωγή στο σκίτσο.....	14
Εστίαση στον αρνητικό χώρο.....	15
Ξεκινώ με βασικά σχήματα.....	16
Προθέρμανση.....	18
Τρόποι σκίασης.....	19
Απλά σχήματα.....	20
Φράουλες.....	22
Ανανάς.....	23
Δημιουργία φόρμας.....	24

ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ	27
Κατακτώ την τεχνική.....	28
Βασικά σχήματα λουλουδιών.....	30
Απλά λουλούδια.....	31
Τουλίπες.....	32
Τριαντάφυλλο και σταγόνες.....	33
Ασφόδελος.....	34
Γαρύφαλλο.....	35
Δενδρόβιο.....	36
Φούξια.....	37
Νυχτολούλουδο.....	38
Ιβίσκος.....	39
Τριαντάφυλλο Hybrid Tea.....	40
Τριαντάφυλλο Floribunda.....	41
Γερμανική ίριδα.....	42

ΤΟΠΙΑ	45
Μελέτη δέντρων.....	46
Επιφάνειες και υφές.....	48
Δέντρα σε προοπτική.....	49
Αρχίζω με απλά σχήματα.....	50
Κορμοί δέντρων.....	52
Μοτίβα ριζών.....	53
Κλαδιά και κλωνάρια.....	54
Βασιλική δρυς.....	56
Δρόμος με συκομουριά.....	58
Σύνθεση τοπίου.....	60
Συμβουλές για την προοπτική.....	61

Σύννεφα.....	62
Βράχοι.....	64
Ρυάκι με πέτρες.....	66
Βουνά.....	68
Μεγαλειώδες τοπίο.....	70
Έρημοι.....	72
Βάθος πεδίου.....	74

ΖΩΑ	77
Σχέδιο από φωτογραφίες.....	78
Σχέδιο εκ του φυσικού.....	79
Σχεδιάζω ζώα.....	80
Τεχνικές σκίασης.....	82
Χαρακτηριστικές υφές ζώων.....	83
Κουνέλια.....	84
Ινδικό χοιρίδιο.....	86
Σκίουρος.....	87
Καγκουρό.....	88
Τουκάν.....	89
Παπαγαλάκια.....	90
Ιγκουάνα.....	91
Καμηλοπάρδαλη.....	92
Ελέφαντας.....	93
Μπαμπούνος.....	94
Γιγαντιαίο πάντα.....	95
Χιμπατζήδες.....	96
Παπαγάλος.....	98

Απεικόνιση αιλουροειδών	100
Χαρακτηριστικά γάτων	102
Πέλματα και ουρές	103
Τιγρέ γάτα	104
Περσική γάτα	106
Σύνθεση	108
Τυπικές συμπεριφορές	110
Ενήλικες γάτες	112
ΣΚΥΛΟΙ	113
Απεικόνιση σκύλων	114
Αναλογίες και ανατομία	116
Μουσούδες	118
Ντόμπερμαν Πίντσερ	119
Μολοσσός	120
Κουτάβι Σαρ-Πέι	121
Γκόλντεν Ριτρίβερ	122
Κουτάβι Σιβηρικό Χάσκι	124
Σκοτσέζικο Κόλεϊ	126
Μπλαντχάουντ	128
Ντάκσχουντ	129
Μαλτέζ	130
ΑΛΟΓΑ	131
Βασικά κεφάλια	132
Πορτρέτο αλόγου	134
Προφίλ κεφαλιού αλόγου	136
Περίτεχνα κεφάλια αλόγων	137
Πόνι	138
Σώμα πουλαριού	140
Αραβικό	142
Πόνι Σέτλαντ	143
Σώμα ενήλικου αλόγου	144
Άλογο και αναβάτης	146
Το άλμα	148

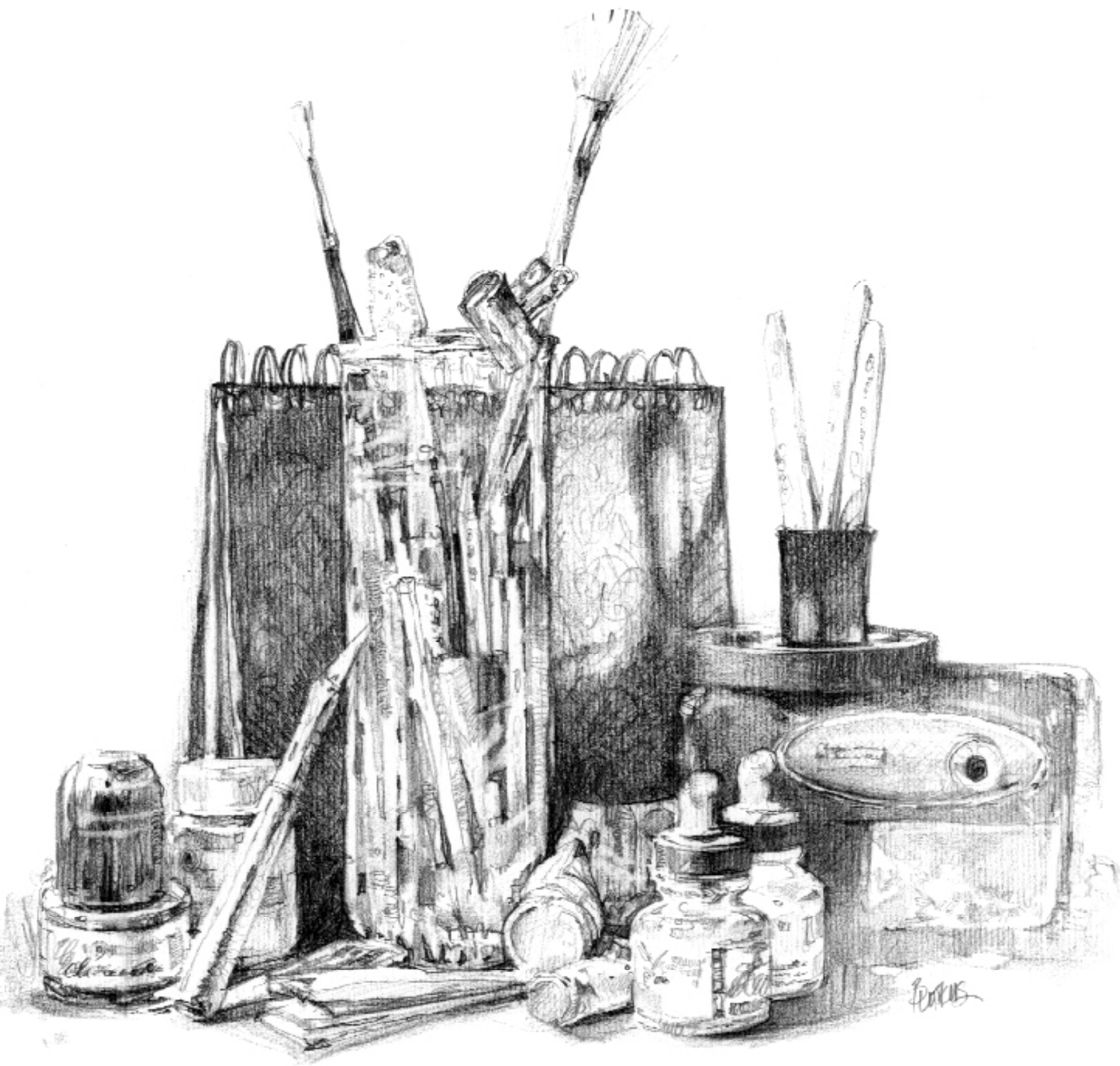

ΑΝΘΡΩΠΟΙ	151
Αρχίζω προσωπογραφίες	152
Αναλογίες κεφαλιού ενηλίκων	154
Προφίλ γυναίκας	155
Μελέτη αναλογιών ενήλικα	156
Εξερεύνηση άλλων όψεων	157
Χαρακτηριστικά ενηλίκων	158
Αυτιά, μύτη και χείλια	160
Θέσεις κεφαλιού	162
Επιφάνειες προσώπου	163
Προσέγγιση προφίλ	164
Γυναίκα ανφάς	166
Ανάπτυξη πορτρέτου	167
Απόδοση ομοιότητας	168
Τοποθέτηση φόντου	169

Απεικόνιση του γήρατος	170
Ηλικιωμένος άντρας	172
ΣΩΜΑ	173
Φιγούρες εν δράσει	174
Κίνηση και ισορροπία	176
Φιγούρες που σκύβουν και στρίβουν	177
Αναλογίες και λεπτομέρειες	178
Χέρια και πόδια	179
Σχέδιο εκ του φυσικού	180
Πτυχώσεις ρούχων	182
ΠΑΙΔΙΑ	183
Πορτρέτα παιδιών	184
Αναλογίες παιδιών	186
Προφίλ κοριτσιού	187
Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά	188
Αναλογίες παιδικού σώματος	190
ΑΝΑΤΟΜΙΑ	191
Μαθαίνω τα βασικά	192
Εξερευνώ τον κορμό	193
Καθιστή φιγούρα: Μολύβι	194
Όρθια φιγούρα: Μολύβι	196
Πεσμένη φιγούρα: Κάρβουνο	198

ΝΕΚΡΗ ΦΥΣΗ	201
Σύνθεση νεκρής φύσης	202
Κουκουνάρι	204
Ανθοσύνθεση	206
Υγρό και ποτήρι	207
Μπουκάλι και ψωμί	208
ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ	211
Γλαφυρή σύνθεση	212
Προοπτική	214
Εξάσκηση στην προοπτική	216
Άνθρωποι σε προοπτική	220
Σύνθεση με φιγούρες	221
Προοπτική απεικόνιση	222
Βράχυνση	224
Επιλογή πόζας	225
Κατανόηση του φωτισμού	228
Απεικόνιση υφής	230
Υφές επιφανειών	232
Τοπία διακοπών	234
Πειραματισμοί με διάφορα μέσα	236
Ευρετήριο	238
Στοιχεία έκδοσης	240

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ

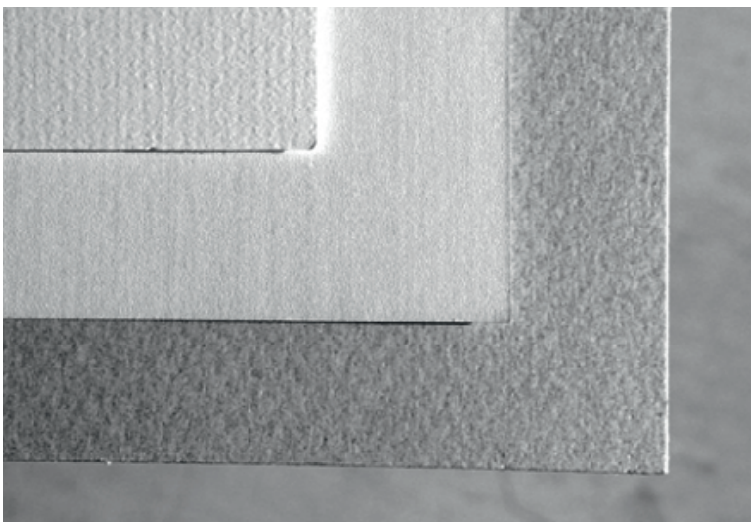
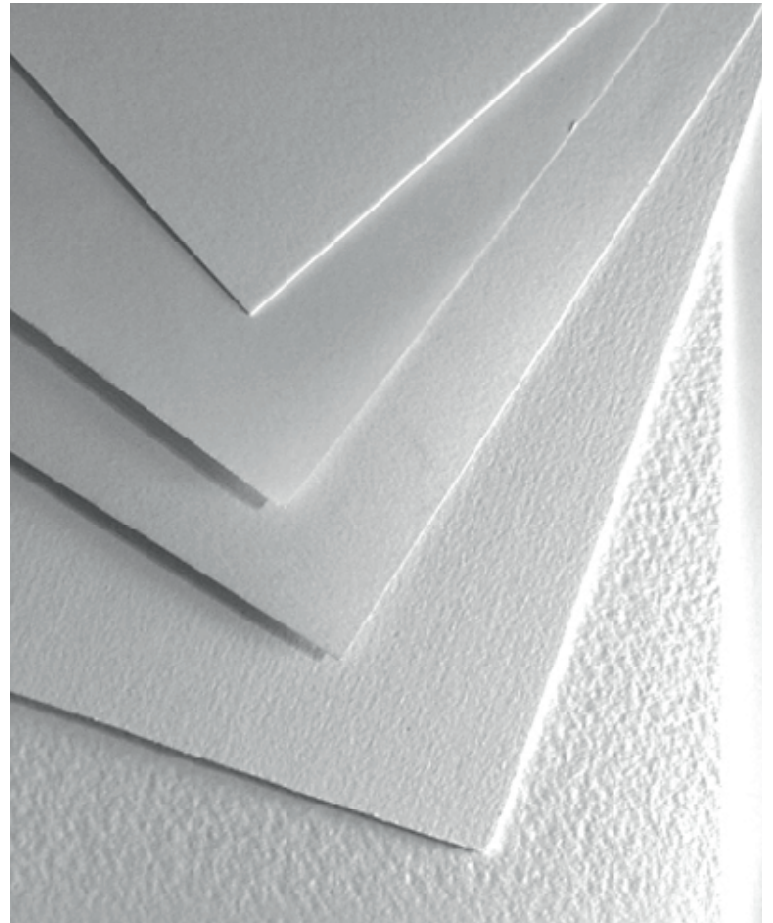
ΕΡΓΑΛΕΙΑ & ΥΛΙΚΑ

Το σχέδιο δεν είναι μόνο μια ευχάριστη ενασχόληση, αλλά και μια σημαντική μορφή τέχνης. Ακόμα κι όταν γράφετε το όνομά σας ή υπογράφετε, στην πραγματικότητα σχεδιάζετε! Οργανώνοντας τις γραμμές, φτιάχνετε σχήματα· αν κάνετε το επόμενο βήμα και προσθέσετε έντονες και απαλές σκιάσεις, τα σχέδιά σας αρχίζουν να αποκτούν τρισδιάστατη φόρμα και ρεαλιστική όψη. Το σπουδαίο με το σχέδιο είναι ότι μπορείτε να το εξασκήσετε παντού, ενώ τα υλικά που απαιτούνται δεν είναι ακριβά. Ωστόσο, ό,τι πληρώνεις παίρνεις, επομένως προμηθευτείτε τα καλύτερα υλικά που μπορείτε και αναβαθμίστε τα όποτε είναι δυνατό. Αν και για να φτιάξετε ένα σχέδιο αρκεί ένα μέσο που αφήνει ίχνος, θα πρέπει να εξασφαλίσετε ότι οι προσπάθειές σας θα αντέξουν στον χρόνο και δεν θα ξεθωριάσουν. Ακολουθούν κάποια από τα υλικά που θα σας βοηθήσουν να κάνετε μια καλή αρχή.

Μπλοκ σχεδίου Με βολικό δέσιμο στη μία πλευρά, διατίθενται σε πολλά μεγέθη, ποιότητες χαρτιού και βιβλιοδεσίες. Είναι πολύ πρακτικά, ειδικά για γρήγορα σκίτσα και σχέδια σε εξωτερικούς χώρους. Μπορείτε να έχετε ένα μεγάλο μπλοκ στο ατελιέ για να δουλεύετε έργα ζωγραφικής, και ένα μικρό όταν είστε έξω, για τη γρήγορη αποτύπωση εντυπώσεων.

Χώρος εργασίας Μια καλή ιδέα είναι να διαμορφώσετε τον χώρο εργασίας σας σε δωμάτιο με καλό φωτισμό και μεγάλες επιφάνειες, ώστε να δουλεύετε με άνεση και να απλώνετε τα εργαλεία σας. Ένα ολόκληρο δωμάτιο, με ηλεκτρικά σποτ σε ράγες, καβαλέτο και σχεδιαστήριο, θα ήταν ιδανική λύση. Αρκεί όμως και ένας χώρος δίπλα σε παράθυρο για φυσικό φωτισμό. Αν δουλεύετε νύχτα, χρησιμοποιήστε μια λάμπα μαλακού λευκού φωτός και μια λάμπα φθορισμού ψυχρού λευκού φωτός, για να έχετε τόσο θερμό (κιτρινωπό) όσο και ψυχρό (γαλαζωπό) φως.

Χαρτιά για κάρβουνο Χαρτιά και μπλοκ για κάρβουνο διατίθενται σε πολλές διαφορετικές ποιότητες. Κάποια από αυτά έχουν έντονα ανάγλυφη επιφάνεια· χρησιμοποιήστε τα για να ενισχύσετε την υφή στα σχέδιά σας. Ενδιαφέρον οπτικό αποτέλεσμα και βάθος δίνουν όμως και τα διαφορετικά χρώματα χαρτιού. Θα βρείτε πολλά στη αγορά.

Χαρτιά σχεδίου Για ολοκληρωμένα έργα τέχνης, ενδείκνυται η χρήση μεμονωμένων φύλλων χαρτιού. Διακρίνονται ως προς την υφή τους: λεία (γυαλιστερά ή ματ, θερμής συμπίεσης), μέτριο ανάγλυφο (ψυχρής συμπίεσης) και έντονου έως πολύ έντονου ανάγλυφο. Οι επιφάνειες ψυχρής συμπίεσης προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία. Δεν είναι εντελώς λείες και εξυπηρετούν πολλές τεχνικές.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΤΕ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Δεν χρειάζεστε πολλές προμήθειες για να ξεκινήσετε. Για να απολαύσετε τη χαρά του σχεδίου αρκεί, για αρχή, ένα μολύβι Νο 2 ή HB, ξύστρα, γόμα βινυλίου και ένα φύλλο χαρτί. Μπορείτε να προσθέσετε μολύβια, κάρβουνα, σφομύλια και τα συναφή, αργότερα. Όταν αγοράζετε μολύβια, δώστε προσοχή στα γράμματα και νούμερα που τα διακρίνουν· υποδεικνύουν πόσο μαλακά είναι. Τα μολύβια B έχουν πιο μαλακή μύτη από τα H, επομένως και το ίχνος τους είναι πιο σκούρο. Στο ενδιάμεσο βρίσκουμε τα HB, ευέλικτα ως προς τη χρήση και καλό εργαλείο για αρχάριους. Στη στήλη δεξιά μπορείτε να δείτε μια γκάμα εργαλείων σχεδίου και τη μολυβιά ή γραμμή που αφήνει το καθένα. Καθώς θα εμπλουτίζετε τη συλλογή σας, ακονίστε τα μολύβια σας με διαφορετικούς τρόπους και εξασκηθείτε σε διάφορα ίχνη αλλάζοντας την πίεση του μολυβιού. Όσο εξοικειώνεστε με το εργαλείο σας, τόσο καλύτερο θα είναι το σχέδιό σας!

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΛΛΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΧΕΔΙΟΥ

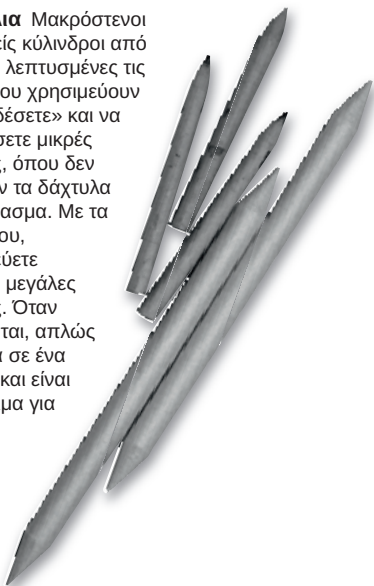
Αρχίζω να σχεδιάζω με ένα μολύβι γραφίτη, μου αρέσει όμως να χρησιμοποιώ και άλλα εργαλεία καθώς εξελίσσεται το έργο μου. Για παράδειγμα, τα παστέλ κιμωλίας ή το κάρβουνο δίνουν γραμμές με διάχυση και υφή πούδρας, που μαλακώνουν την εικόνα. Το περίγραμμα με μαύρο μελάνι βοηθά το θέμα να «αναδυθεί» από το χαρτί. (βλ. σελ. 30), ενώ οι πινελιές αραιού μελανιού (ή μαύρης νερομπογιάς) δημιουργούν ομοιόμορφες σκιάσεις.

Γόμες σχεδίου

Μια ζυμώσιμη γόμα είναι απολύτως απαραίτητη. Μπορείτε να της δώσετε σχήμα σφήνας ή μύτης για να αφαιρέσετε σημάδια σε πολύ μικρές περιοχές. Οι γόμες βινυλίου είναι χρήσιμες σε μεγαλύτερες περιοχές· αφαιρούν εντελώς τα ίχνη από μολύβι. Καμία από τις δυο τους δεν καταστρέφει το χαρτί, εκτός κι αν τις τρίψετε με πολλή δύναμη.

Σφομύλια Μακρόστενοι συμπαγείς κύλινδροι από χαρτί, με λεπтуσμένες τις άκρες, που χρησιμεύουν για να «δέσετε» και να μαλακώσετε μικρές περιοχές, όπου δεν βολεύουν τα δάχτυλα ή ένα ύφασμα. Με τα πλάινά του, συγχωνεύετε γρήγορα μεγάλες περιοχές. Όταν λερώνονται, απλώς τρίψτε τα σε ένα ύφασμα και είναι πάλι έτοιμα για χρήση.

Κοπίδια Τα κοπίδια χειροτεχνίας είναι πολύ χρήσιμα για να κόβετε με ακρίβεια χαρτιά σχεδίου και χαρτόνια· επίσης, για να ακονίζετε τα μολύβια σας. (βλ. πλαίσιο στην επόμενη σελίδα.) Θα βρείτε διάφορα σχήματα και μεγέθη λεπίδας, με ανταλλακτικά, εύκολα στην τοποθέτηση. Προσοχή, όμως· τα κοπίδια είναι αιχμηρά σαν νυστέρια!

HB, μυτερή άκρη

HB, στρογγυλή άκρη

HB Ένα μυτερό μολύβι HB δίνει καθαρές λεπτές γραμμές και έλεγχο του μέσου. Η στρογγυλή άκρη επιτρέπει τη δημιουργία πιο χοντρών γραμμών και τη σκίαση μικρών περιοχών.

4B, πλακέ άκρη

Πλακέ σχεδίου

Πλακέ Για πιο φαρδιές αποτυπώσεις χρησιμοποιείστε την αιχμηρή άκρη ενός πλακέ 4B. Τα μεγάλα πλακέ μολύβια είναι κατάλληλα για τη σκίαση μεγάλων περιοχών, ωστόσο η μακρόστενη άκρη τους χρησιμεύει και στη σχεδίαση λεπτότερων γραμμών.

4B κάρβουνο

Κάρβουνο κληματαριάς

Λευκό κάρβουνο

Κάρβουνο Το μολυβοκάρβουνο 4B είναι μαλακό, άρα αφήνει σκούρο ίχνος. Τα φυσικά κάρβουνα από κληματαριά είναι ακόμα πιο μαλακά και αφήνουν θραύσματα και σκόνη στο χαρτί. Μερικοί καλλιτέχνες χρησιμοποιούν λευκά μολυβοκάρβουνα για να ενώσουν και να φωτίσουν περιοχές του σχεδίου.

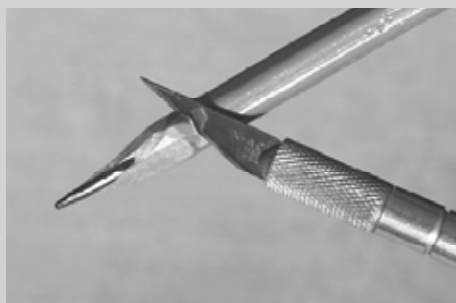
Παστέλ κιμωλίας

Μολύβι κιμωλίας

Τα ξηρά παστέλ κιμωλίας κατασκευάζονται από άργιλο καολίνης. Στο παρελθόν έβγαιναν μόνο σε μαύρες, λευκές, κόκκινες και κεραμιδί ράβδους, σήμερα όμως διατίθενται επίσης σε μολύβια, σε πολλά χρώματα. Επειδή είναι υδατοδιαλυτά, μπορούν να αναμειχθούν με πινέλο ή με ύφασμα.

ΠΩΣ ΑΚΟΝΙΖΕΤΕ ΤΑ ΜΟΛΥΒΙΑ ΣΑΣ

Το κοπίδι θα δώσει διάφορα σχήματα στη μύτη (σφηνοειδές, αμβλύ ή πλακέ), που δεν τα πετυχαίνει μια απλή ξύστρα. Κρατήστε το κοπίδι ελαφρώς σε γωνία ως προς τον άξονα του μολυβιού και ακονίστε πάντα με κίνηση προς τα έξω, αφαιρώντας λίγο ξύλο και γραφίτη κάθε φορά.

Ο τάκος λείανσης θα ακονίσει τη μύτη του μολυβιού σε όποιο σχήμα θέλετε. Μπορεί επίσης να γυαλοχαρτίσει μέρος του ξύλου. Όσο πιο λεπτό γυαλόχαρτο τον περιβάλλει, τόσο καλύτερα ελέγχετε το σχήμα της μύτης. Περιστρέψτε το μολύβι με τα δάχτυλά σας για να γίνει ομοιόμορφη η μύτη του.

Ένα πρόχειρο χαρτί λειαίνει θαυμάσια τη μύτη του μολυβιού μετά το ακόνισμά της σε γυαλόχαρτο. Είναι επίσης άριστη λύση αν θέλετε πολύ λεπτή μύτη, για μικρές λεπτομέρειες. Και πάλι, είναι σημαντικό να περιστρέψετε το μολύβι όσο το τρίβετε στο χαρτί, ώστε να ακονιστεί ομοιόμορφα.

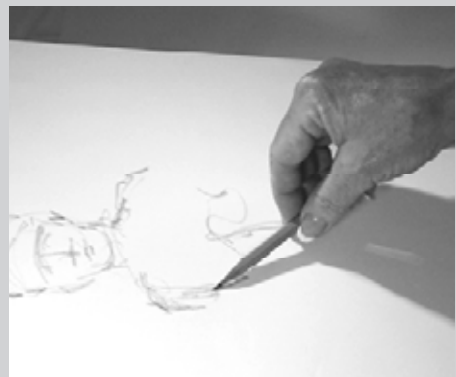

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

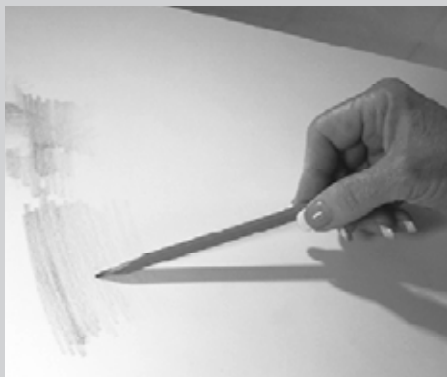
Αν δεν έχετε ήδη σχεδιαστήριο, θα πρέπει να αγοράσετε μια πινακίδα σχεδίου. Δεν χρειάζεται να είναι ακριβή, απλώς φροντίστε να είναι αρκετά μεγάλη ώστε να χωράει τα φύλλα χαρτιού. Πάρτε μία με χερούλι, ειδικά αν σχεδιάζετε σε εξωτερικούς χώρους, για να τη μεταφέρετε εύκολα.

Σπρέι σταθεροποίησης Το σταθεροποιητικό σπρέι «φιξάρει» ένα σχέδιο και εμποδίζει το μουτζούρωμα. Κάποιοι καλλιτέχνες αποφεύγουν τη χρήση του σε σχέδια με μολύβι, επειδή σκουραίνουν οι απαλές σκιάσεις και χάνονται λεπτές τονικότητες. Ωστόσο, είναι πολύ αποτελεσματικό στα σχέδια με κάρβουνο. Σπρέι φιξαρίσματος διατίθενται σε μεταλλικά και γυάλινα δοχεία (όπου θα χρειαστεί στόμιο ψεκασμού). Τα σπρέι σε μεταλλικό δοχείο είναι πιο βολικά, τα σταγονίδια τους πιο μικρά και η κάλυψη ομοιόμορφη.

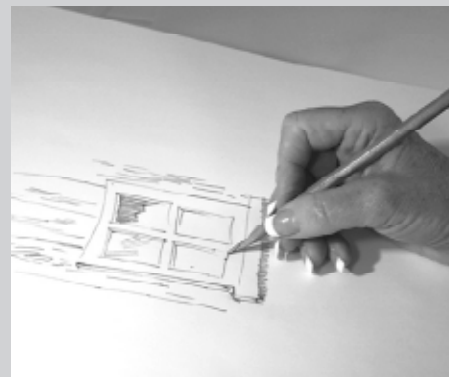
ΠΩΣ ΚΡΑΤΑΤΕ ΤΟ ΜΟΛΥΒΙ

Βασική χαλαρή λαβή Η θέση αυτή επιτρέπει στο χέρι και τον καρπό να κινούνται ελεύθερα, προσδίδοντας φρεσκάδα και ζωντάνια στα σχέδια. Διευκολύνει τη χρήση τόσο της μύτης όσο και των πλαϊνών του μολυβιού, με απλή αλλαγή γωνίας του μπράτσου και του χεριού.

Παραλλαγή βασικής λαβής Κρατώντας το μολύβι κοντά στην πάνω άκρη του, σχεδιάζετε απαλές γραμμές, μικρές και μεγάλες. Έχετε καλύτερο έλεγχο στις λεπτές τονικότητες των φωτοσκιάσεων και στις υφές. Τοποθετήστε ένα προστατευτικό φύλλο χαρτιού κάτω από το χέρι σας, για να μη μουτζουρώσετε το σχέδιο.

Λαβή γραφής Η λαβή γραφής είναι η πιο συνηθισμένη. Μας δίνει καλύτερο έλεγχο στις λεπτομέρειες και ακριβείς γραμμές. Προσέξτε να μην πιέζετε πολύ το μολύβι, ειδάλως θα αφήσετε χαρακίες στο χαρτί. Προσπαθήστε να μην κρατάτε πολύ σφιχτά το μολύβι, γιατί θα πιαστεί το χέρι σας.

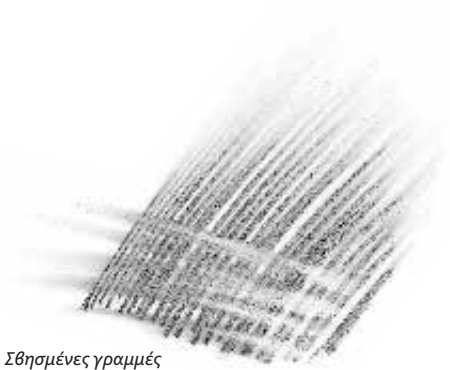
ΠΡΩΤΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ

Προτού αρχίσετε να σχεδιάζετε, θα πρέπει να συνηθίσετε να χρησιμοποιείτε ολόκληρο το χέρι σας – όχι μόνο τον καρπό και την παλάμη. (Αν χρησιμοποιείτε μόνο τον καρπό και την παλάμη, τα σχέδια σας θα μοιάζουν άκαμπτα ή βεβιασμένα.) Σχεδιάστε τυχαίες γραμμές σε ένα πρόχειρο χαρτί, κινώντας χαλαρά τον ώμο και το μπράτσο σας, για εξάσκηση. Χαλαρώστε και μην κρατάτε σφιχτά το μολύβι. Δεν χρειάζεται να έχετε ένα συγκεκριμένο θέμα στο μυαλό σας όταν κάνετε ζέσταμα – θέλετε, απλώς, να συνηθίσετε το μολύβι στο χέρι σας και να δείτε τι γραμμές μπορείτε να σχεδιάσετε.

ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

Όταν θα έχετε ζεστάνει το χέρι σας, αρχίστε να εξασκείστε στις γραμμές και τεχνικές που σας προτείνω εδώ. Μπορεί να μοιάζουν ανούσιες μουτζαλιές, αλλά οι κύκλοι, οι κουκκίδες, τα σκιστάκια και οι γραμμές θα σας εκπαιδεύσουν στον έλεγχο και την ακρίβεια – ικανότητες απαραίτητες στο σχέδιο με μολύβι. Θα πρέπει επίσης να πειραματιστείτε με διαφορετικές λαβές, για να δείτε πώς επηρεάζουν το αποτέλεσμα. Όσο πιο πολύ εξασκείστε σε διαφορετικές γραμμές, στιλ σχεδιασμού και λαβές, τόσο ταχύτερο και πιο επιδέξιο θα γίνεται το χέρι σας!

Ποικίλες γραμμές Είναι σημαντικό να κάνετε μικρές προσαρμογές στα σχέδιά σας, ώστε να είναι συνεπή προς το θέμα σας. Οι κοφτές ευθείες γραμμές είναι κατάλληλες για να αποδώσετε το ριγωτό τρίχωμα ζώου. Με πιο ελεύθερες γραμμές, όμως, η γούνα θα μοιάζει πιο φυσική. Με κοφτές μολυβιές το τρίχωμα φαίνεται άκαμπτο και στιλιζαρισμένο. Οι γραμμές που δημιουργούνται με τη γόμα έχουν κι αυτές τον ρόλο τους – χρησιμεύουν στην ομαλή μετάβαση ανάμεσα σε υφές και τονικότητες.

Σθησμένες γραμμές

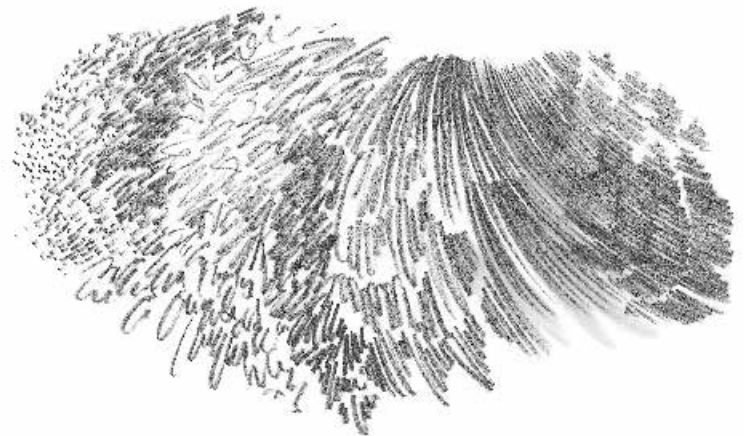
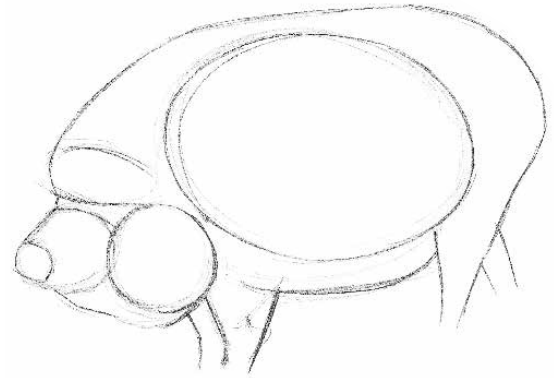
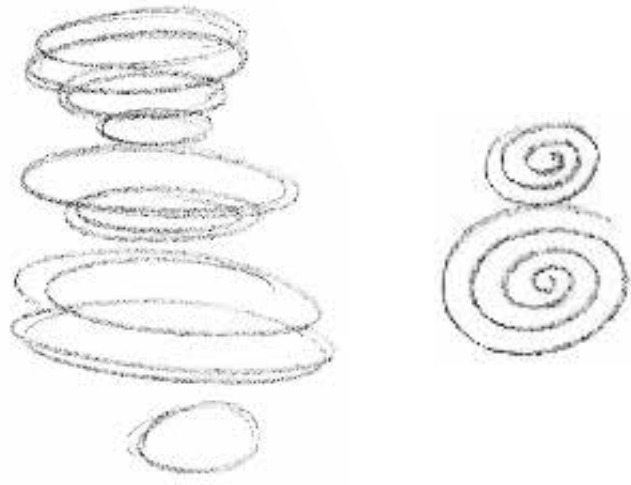

Ελεύθερες γραμμές

Ευθείες γραμμές

Εξάσκηση στις χαλαρές γραμμές Παρότι το σχέδιο απαιτεί ακρίβεια, οι χαλαρές αποτυπώσεις είναι εξίσου σημαντικές στην τέχνη. Ο σχεδιασμός ελεύθερων κυκλικών σχημάτων είναι ιδανικός για ζέσταμα ή για τη γρήγορη αποτύπωση θεμάτων, όπως βλέπετε στο σκίτσο του γουρουνιού.

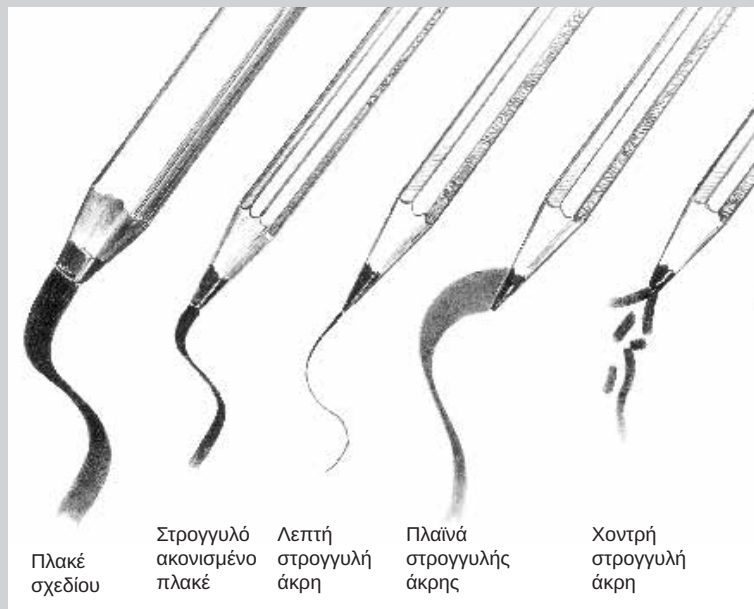

Εναλλαγή γραμμών Μπορείτε να αποδώσετε το μήκος, την πυκνότητα και την υφή του τριχώματος διαφοροποιώντας το μήκος και την καμπυλότητα των γραμμών σας. Οι μικρές κουκκίδες είναι ιδανικές για κοντά αγκαθωτά τριχώματα· οι κοντές ελεύθερες γραμμές, για πυκνά και φουντωτά· οι μακριές ρευστές γραμμές, για λείες υφές. Δοκιμάστε διαφορετικές πιέσεις του μολυβιού, μήκη και καμπύλες γραμμών, για να δείτε τις διαφορές στο αποτέλεσμα.

ΔΟΚΙΜΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΩΝ

Για να μάθετε σχέδιο πρέπει να κατακτήσετε έναν βαθμό ελέγχου και ακρίβειας, είναι επομένως σημαντικό να εξοικειωθείτε με το μολύβι και τις γραμμές που παράγει. Προτού αρχίσετε να σχεδιάζετε, πειραματιστείτε με διαφορετικές λαβές και δείτε πώς επηρεάζουν τις γραμμές σας. Για λεπτομερή σχέδια ενδείκνυται η λαβή γραφής και μυτερό μολύβι, ενώ για εκτεταμένες σκιάσεις τα πλαϊνά του μολυβιού, σε χαλαρή λαβή. Εξασκηθείτε στις χαλαρές λαβές χωρίς να ακουμπάτε το χέρι σας στο χαρτί και σε επαφή με το χαρτί, όπως και στη λαβή γραφής, για να δείτε τα αποτελέσματα.

Παραλλάξτε τις γραμμές σας ανάλογα με το πάχος της μύτης του μολυβιού. Η λεπτή μύτη είναι κατάλληλη για λεπτομερή και κομψά σχέδια· όσο πιο σκληρό το μολύβι, τόσο πιο λεπτή και καθαρή θα παραμένει η μύτη του. Τα μολύβια με πλακέ ή σφηνοειδή άκρη είναι χρήσιμα στις πλατιές γραμμές· γεμίζουν γρήγορα μεγάλες περιοχές. Δημιουργήστε διαφορετικές μύτες στα μολύβια σας, τρίβοντάς τα σε γυαλόχαρτο ή σε ένα πρόχειρο χαρτί.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

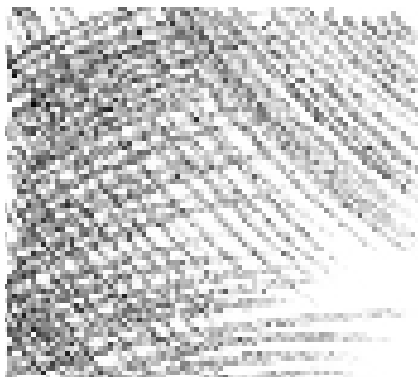
Η εξάσκηση σε βασικές τεχνικές θα σας μάθει πώς να χειρίζεστε το μολύβι ώστε να πετυχαίνετε διαφορετικά αποτελέσματα. Με μολύβι μπορούμε να σχεδιάσουμε τα πάντα, από το φολιδωτό δέρμα φιδιού έως την αφράτη γούνα κουνελιού. Προτού επιχειρήσετε να αποδώσετε υφές ζώων (βλ. σελ. 9), καλό θα ήταν να εξοικειωθείτε με τα εργαλεία σας και τις γραμμές που μπορείτε να πετύχετε με αυτά. Σε αυτή τη σελίδα θα μάθετε κάποιες τεχνικές σκίασης, όπως και πώς θα κάνετε ένα δισδιάστατο σχέδιο να μοιάζει τρισδιάστατο.

Γραμμοσκίαση

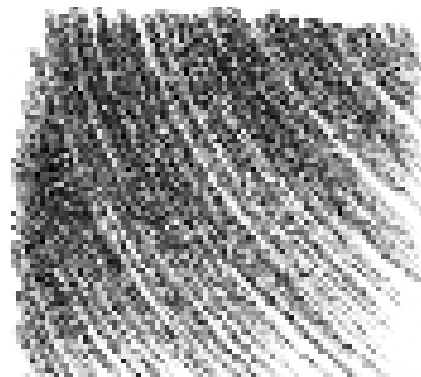
Μια βασική μέθοδος σκίασης είναι το γέμισμα μιας περιοχής με πολλές παράλληλες γραμμές.

Σταυρωτή γραμμοσκίαση

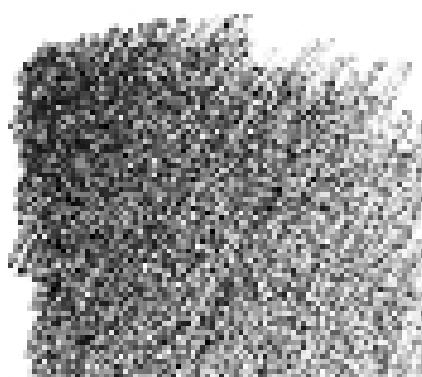
Για πιο σκούρα σκίαση, προσθέστε κάθετες γραμμές στις οριζόντιες.

Σκούρα σκίαση

Δημιουργήστε σκούρες γραμμικές περιοχές σκίασης πιέζοντας το μολύβι.

Ανάμειξη

Για πιο ομοιόμορφη σκίαση, τρίψτε με σφοδρότητα τις περιοχές έντονης σκίασης για να αναμείξετε και να μαλακώσετε τις γραμμές.

Σκίαση ΜΕ υφή

Για να γεμίσετε περιοχές του σχεδίου με πιτσιλωτές υφές, τραβήξτε μικρές ανόμοιες γραμμές με τα πλαϊνά του μολυβιού.

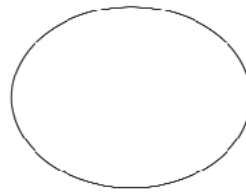
Διαβάθμιση

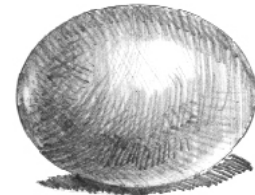
Δημιουργήστε ντεγκραντέ σκίαση από το φως στο σκοτάδι, ασκώντας σταδιακά από ελαφριά έως έντονη πίεση στο μολύβι.

ΧΤΙΣΙΜΟ ΦΟΡΜΑΣ

Οι τονικότητες μας αποκαλύπτουν περισσότερα για μια φόρμα απ' ό,τι το περίγραμμα. *Τονικότητα* είναι η διαβάθμιση ενός χρώματος (ή του μαύρου) από τις πιο ανοιχτόχρωμες αποχρώσεις στις πιο σκούρες. Στο σχέδιο με μολύβι, οι τονικότητες κυμαίνονται από το λευκό, στις αποχρώσεις του γκρι έως το μαύρο· είναι η διαβάθμιση ανάμεσα σε φωτεινές και σκοτεινές περιοχές (που επιτυγχάνεται με τη σκίαση) και δίνει τρισδιάστατη μορφή σε ένα δισδιάστατο σχέδιο. Όταν θα έχετε προσδιορίσει τη γενική μορφή και φόρμα του θέματος με βασικά σχήματα, θα πρέπει να το βελτιώσετε με φωτοσκιάσεις. Η φόρμα γεμίζει και το αντικείμενο αποκτά βάθος όταν προσθέτουμε τονικότητες με σκίαση. Το αντικείμενο μοιάζει να ξεπηδά από το χαρτί!

Σχήμα

Φόρμα

Φωτοσκιάσεις για τη δημιουργία φόρμας. Η φωτοσκίαση είναι το κλειδί για να μεταμορφώσουμε απλά σχήματα σε πειστικές τρισδιάστατες φόρμες. Για τους πιο ανοιχτόχρωμους τόνους εφαρμόζουμε ελάχιστη πίεση στο μολύβι, ενώ για τους πιο σκούρους μεγαλύτερη πίεση. Κατά τη σκίαση, λάβετε υπόψη σας την κατεύθυνση της πηγής του φωτός και πού δημιουργεί φωτεινά σημεία και σκιές. Στα στρογγυλά αντικείμενα, δώστε ιδιαίτερη προσοχή στην άκρη τους που βρίσκεται πιο κοντά στον ίσκιο που ρίχνει το αντικείμενο· αυτή η περιοχή φωτίζεται από το *φως που αντανακλάται* από την επιφάνεια του εδάφους.

ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

Αυτή η κλίμακα τονικότητας μας δείχνει τη σταδιακή διαβάθμιση από το μαύρο –ο πιο σκούρος τόνος– στις αποχρώσεις του γκρι έως το λευκό –ο πιο φωτεινός τόνος.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΚΙΩΝ

Με την απόκτηση γνώσεων και εξάσκηση, μπορείτε να σχεδιάσετε εύκολα ένα λεπτομερές μοτίβο, όπως αυτό το φύλλο.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Απλώστε τα εργαλεία σας προτού ξεκινήσετε. Συστήνω να κάθεστε σε μια καλή εργονομική καρέκλα, καθώς θα περάσετε αρκετές ώρες στο σχεδιαστήριο. Σταθεροποιήστε το χαρτί στο σχεδιαστήριο, για να μην μετακινείται όσο δουλεύετε. Θα ήταν χρήσιμο να σχεδιάσετε με χάρακα ένα στενό πλαίσιο κοντά στις άκρες του χαρτιού, όπου θα κεντράρετε το σχέδιό σας. Το πλαίσιο μπορεί επίσης να φανεί χρήσιμο αν θελήσετε να τοποθετήσετε το έργο σας σε κάδρο.

(Α) Ξεκινήστε σχεδιάζοντας το βασικό σχήμα του φύλλου και της νεύρωσής του με μυτερό μολύβι HB. (Β) Εμπλουτίστε το μοτίβο της νεύρωσης. (Γ) Δημιουργήστε σκιάσεις μεσαίας τονικότητας με το πλάι του μολυβιού. Για το μοτίβο της νεύρωσης, αφήστε καθαρές περιοχές ή βγάλτε φωτεινές ανταύγειες με ζυμώσιμη γόμα. (Δ) Προσθέστε πιο σκούρα σκίαση με τη μύτη μολυβιού 2B. Αναπτύξτε τις υφές και λεπτομέρειες της επιφάνειας.

ΜΑΘΑΙΝΩ ΝΑ ΒΛΕΠΩ

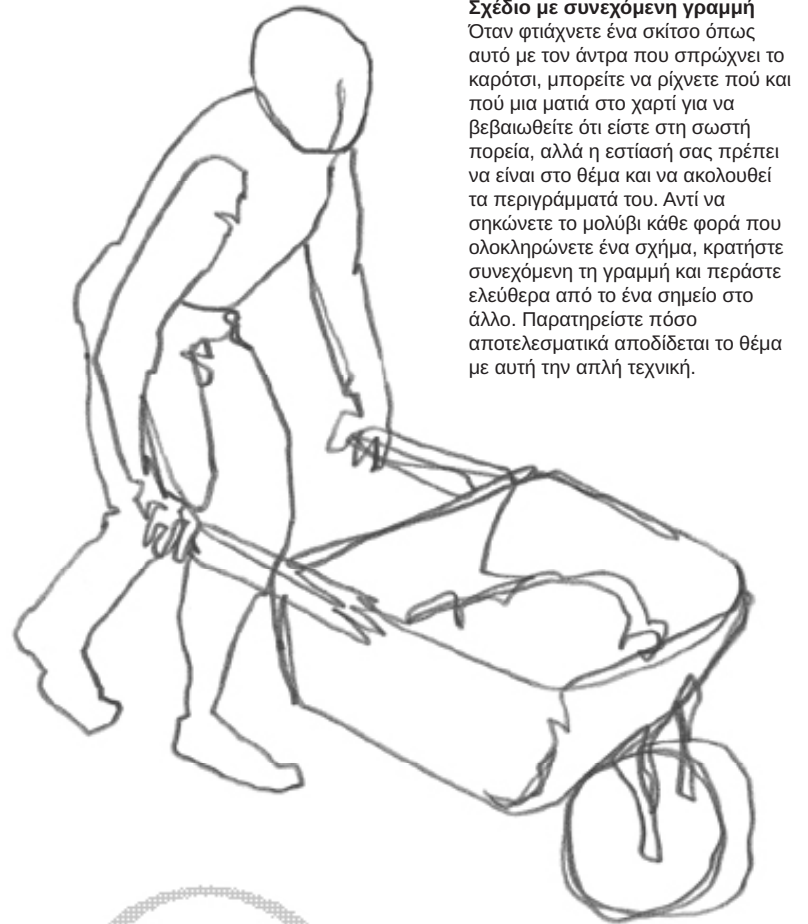
Πολλοί αρχάριοι σχεδιάζουν χωρίς να έχουν κοιτάξει προσεκτικά το θέμα τους· αντί να σχεδιάσουν αυτό που *όντως* βλέπουν, σχεδιάζουν αυτό που *νομίζουν* ότι βλέπουν. Προσπαθήστε να σχεδιάσετε κάτι που ξέρετε, π.χ. το χέρι σας, χωρίς να το κοιτάζετε. Το τελικό σχέδιο δεν θα είναι μάλλον όσο ρεαλιστικό θα θέλατε. Αυτό συμβαίνει επειδή σχεδιάσατε αυτό που *νομίζατε* ότι είναι η μορφή του χεριού σας. Πρέπει λοιπόν να ξεχάσετε όλες τις προϋπάρχουσες αντιλήψεις σας και να μάθετε να σχεδιάζετε μόνο ό,τι βλέπετε μπροστά σας. Δύο πολύ καλές ασκήσεις για να εκπαιδεύσετε το μάτι σας να βλέπει είναι η σχεδίαση περιγραμμάτων και κίνησης.

Περιγράμματα με μολύβι

Στη σχεδίαση περιγραμμάτων, επιλέγεται ένα σημείο εκκίνησης και σχεδιάζετε μόνο τα περιγράμματα των σχημάτων που βλέπετε. Επειδή δεν κοιτάζετε το χαρτί, εκπαιδεύεται το χέρι σας να σχεδιάζει γραμμές όπως ακριβώς τις βλέπει το μάτι. Δοκιμάστε να φτιάξετε μερικά δικά σας σχέδια περιγράμματος· θα εκπλαγείτε από το πόσο καλά θα αποδώσετε το θέμα.

«Τυφλό» σχέδιο Ρίχνετε περιστασιακές ματιές στο χαρτί όσο σχεδιάζετε το χέρι σας, όπως βλέπετε στο παραπάνω σκίτσο. Το σκίτσο στα δεξιά είναι δείγμα τυφλού σχεδίου, όπου καλείστε να σχεδιάσετε χωρίς να κοιτάζετε καθόλου στο χαρτί. Μπορεί να είναι λίγο παραμορφωμένο, αλλά είναι ξεκάθαρα το χέρι σας. Το τυφλό σχέδιο περιγράμματος είναι ένας άριστος τρόπος για να σχεδιάσετε μόνο αυτό που βλέπετε.

Σχέδιο με συνεχόμενη γραμμή
Όταν φτιάχνετε ένα σκίτσο όπως αυτό με τον άντρα που σπρώχνει το καρότσι, μπορείτε να ρίχνετε πού και πού μια ματιά στο χαρτί για να βεβαιωθείτε ότι είστε στη σωστή πορεία, αλλά η εστίασή σας πρέπει να είναι στο θέμα και να ακολουθεί τα περιγράμματά του. Αντί να σηκώνετε το μολύβι κάθε φορά που ολοκληρώνετε ένα σχήμα, κρατήστε συνεχόμενη τη γραμμή και περάστε ελεύθερα από το ένα σημείο στο άλλο. Παρατηρείστε πόσο αποτελεσματικά αποδίδεται το θέμα με αυτή την απλή τεχνική.

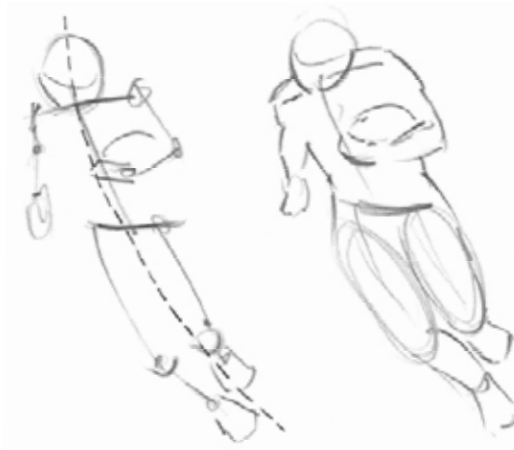
Για να ελέγξετε την παρατηρητικότητα σας, μελετήστε προσεκτικά ένα αντικείμενο για μερικά λεπτά κι έπειτα κλείστε τα μάτια σας και προσπαθήστε να το σχεδιάσετε από μνήμης, με το χέρι σας να ακολουθεί τη νοερή εικόνα.

Σχέδια με παιδιά
Μπορείτε να αποδώσετε εύκολα την κίνηση του παιδιού που κοιτάζει κι έπειτα πιάνει την τσάντα, αν εκπαιδεύσετε το μάτι σας να παρατηρεί προσεκτικά ώστε να σχεδιάζετε γρήγορα.

ΣΧΕΔΙΑ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΣ

Ένας άλλος τρόπος για να εκπαιδεύσετε το μάτι σας να βλέπει τα κύρια στοιχεία ενός θέματος –και το χέρι σας να τα καταγράφει με ταχύτητα– είναι μέσω των *σχεδίων κίνησης*. Αντί για τα περιγράμματα, τα σχέδια αυτά απεικονίζουν την *κίνηση* μιας φιγούρας. Καταρχάς προσδιορίστε τη βασική γραμμή κίνησης από το κεφάλι στη σπονδυλική στήλη και κατά μήκος των ποδιών· αυτή είναι η *γραμμή δράσης*, ή *κινητική γραμμή*. Στη συνέχεια, σχεδιάστε τα γενικά σχήματα της φιγούρας γύρω απ' αυτή τη γραμμή. Αυτά τα σκίτσα θα σας βοηθήσουν να εξασκηθείτε στο σχέδιο κίνησης και θα βελτιώσουν την παρατηρητικότητα σας. (Βλ. σελ. 174–175 για περισσότερες πληροφορίες.)

Ξεκινήστε από τη γραμμή δράσης Εφόσον έχετε προσδιορίσει την κινητική γραμμή, προσπαθήστε να χτίσετε έναν «σκελετό» γύρω της, μια απλή γραμμική φιγούρα. Δώστε προσοχή στις γωνίες των ώμων, της σπονδυλικής στήλης και της λεκάνης. Έπειτα σχεδιάστε τις θέσεις των χεριών, των γονάτων και των ποδιών και συμπληρώστε τα βασικά σχήματα της φιγούρας.

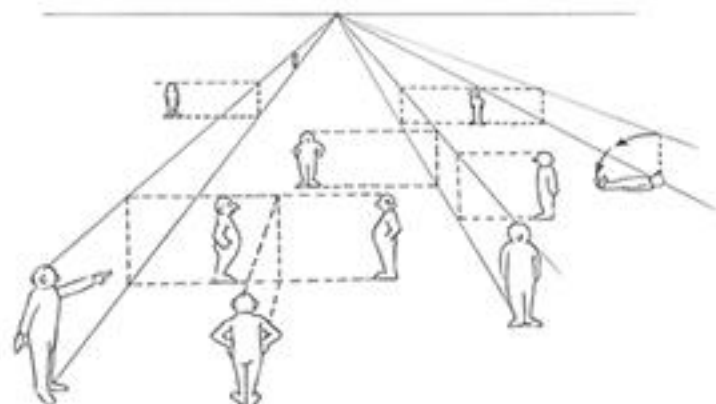

Δουλέψτε γρήγορα Για να αποδώσετε με ακρίβεια τη δράση στο χαρτί, δουλέψτε πολύ γρήγορα, χωρίς να σας απασχολούν οι λεπτομέρειες. Αν θέλετε να διορθώσετε μια γραμμή, μη σταματάτε για να σβήσετε· σχεδιάστε πάνω στην παλιά.

Μελέτη επαναλαμβανόμενων δράσεων Τα ομαδικά αθλήματα είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για να εξασκηθείτε στο σχέδιο κίνησης και να μάθετε να βλέπετε τα ουσιώδη. Επειδή οι παίκτες επαναλαμβάνουν τις ίδιες κινήσεις, μπορείτε να παρατηρήσετε προσεκτικά κάθε κίνηση και να την καταγράψετε στη μνήμη σας ώστε να τη σχεδιάσετε σωστά.

Σκηνή ομάδας σε κίνηση Όταν θα έχετε συγκεντρώσει μια σειρά σχεδίων κίνησης, μπορείτε να τα συνθέσετε σε μία σκηνή δράσης ομάδας, όπως η παραπάνω.

- Θέλετε να μάθετε να σχεδιάζετε όμορφα και γρήγορα; Ανακαλύψτε όλα τα μυστικά του σχεδίου με αυτόν τον πρακτικό οδηγό που απευθύνεται τόσο σε αρχάριους όσο και σε πιο προχωρημένους.
- Μετά από μια εισαγωγή στα απαιτούμενα υλικά και εργαλεία, παρουσιάζονται όλες οι βασικές γνώσεις και οι τεχνικές, και δίνονται πρακτικές συμβουλές για κάθε είδους σχέδιο και σκίτσο.
- Επιλέξτε ανάμεσα σε εκατοντάδες διαφορετικά μοτίβα – από απλά σχήματα, φυτά και ζώα μέχρι τοπία, νεκρή φύση, πορτρέτα και ανθρώπους – και ακολουθήστε βήμα βήμα τις οδηγίες.
- Εμβαθύνετε στην προοπτική, το φως και τη σκιά, τις επιφάνειες και τις υφές, καθώς και τα εφέ με διάφορα υλικά.
- Αυτό το περιεκτικό και χρήσιμο βιβλίο περιλαμβάνει περισσότερες από 1000 εικόνες, βασίζεται στα σχέδια του Walter Foster και έχει σημειώσει πάνω από 1,5 εκατομμύριο πωλήσεις μέχρι σήμερα.

